

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Joannis Bonaë, Eminentissimi S. R. E. Titulo S. Bernardi
Ad Thermas Cardinalis Presbyteri Opera Quotquot
hactenùs separatim edita fuerê Omnia**

Bona, Giovanni

Antverpiae, 1677

§. 2. Numerus Novenarius infaustus. Horae Nonae mysteria. Cur oremus
hac hora.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10805

quo à corpore evocetur. Sanctus Pater inter
 Isaacus x libro de contemptu mundi, diffusa, &
 eleganti oratione demonstrat, quod, quantò magis
 proficit homo, tanto majores habet tentationes.
 Abbas Dorotheus y; Tentatio, inquit, omne
 bonum necessariò aut præcedit, aut sequitur,
 neque opus bonum dici potest, aut secundùm
 Deum, nisi tentatione approbetur. Richardus
 Victorinus z; Quantò, ait, acrioribus tenta-
 tionibus urgemur, quantò crebrioribus periculis
 exercemur, tantò perfectius ad discretionem eru-
 dimur, & sæpè aliarum virtutum damna discre-
 tionis sunt lucra. Quia verò viris perfectioribus
 gravissimum imminet periculum ex incauta se-
 curitate, admonet eos Bernardus a, ut capere
 fatagant vulpes parvulas, quæ vineam Domini
 Sabaoth domoliuntur. Porrò vulpes tentatio-
 nes sunt. Exclamat autem experientià rerum
 magistrâ instructus sanctus Pater. Quantos in-
 gressos vias vitæ, progressos ad meliora, super
 semitas iustitiæ benè, secureque proficiscentes
 fraude vulpium harum turpiter supplantatos ex-
 pertus sum, & serò in se virtutum suffocatos ex-
 plangere fructus? Cum igitur non desint luctuo-
 sa vitiorum certamina, præsertim post meridiei
 fervorem, post gratiæ claritatem, magno judi-
 cii moderamine custodiri, & in quodam me-
 dio librari anima debet, quatenus nec de virtu-
 te extollatur, nec de tentatione desperet. Id-
 circo nona diei hora in hymnis, & supplicatio-
 nibus Deum glorificamus, ut non permittat ul-
 tra vires nos tentari, ut qui jam nos dignatus est
 in filiorum numero computare, non debeat ali-
 quando de malis astibus noctris contristari.

§. I I.

*Numerus Novenarius infausus. Hora No-
 na mysteria. Cur oremus hac hora.*

1. Ipse numerus Novenarius à denarii perfe-
 ctione deficiens operum imperfectionem
 designat, ut Rabanus b Archiepiscopus Mo-
 guntinus observat. In cuius rei typum novem
 partes, id est imperfectionem, nobis; decimas au-
 tem n Deo adscribimus. Vix in sacris Literis hunc
 numerum laudabiliter positum invenies. Nam,
 ut ait Ambrosius c, Novenarius bella, dissidia,

x Isaac. de cont. mundi cap. 42. y Dorothei doct. 19. z Richard. de Prep. animi ad contempl. cap. 68. a Bern. ser. 64, in Cantic. b Raban. l. 17. in Hieremiam cap. 52. c Ambros. lib. de mansuet. filior. Isracl.

& lites Divinis indicat oraculis: unitas verò No-
 venario superveniens denarium perficit, & pa-
 cem, amicitiamque designat. A Novenario nu-
 mero dicti Novenses Dii, de quibus agit Arno-
 bius d in libris adversus gentes, quod hic nume-
 rus, ut ait Varro e in movendis rebus potentissi-
 mus habeatur. In Antiquorum sacrificiis ad fune-
 ra, & expiationes spectabat hic numerus. Tul-
 lo regnante cum Romæ nunciatum esset in monte
 Albano lapidibus pluuisse, Novemdiale sacrum
 publicè susceptum est. Eadem sacra ob aliud simi-
 le prodigium instaurata sunt C. Claudio Nerone,
 & M. Licinio Coss. Mansitque solemne, quod
 Titus Livius f, & Julius Obsequens g testan-
 tur, ut quodocunque prodigium nunciaretur,
 feriæ per novem dies agerentur. Fletus, & ex-
 quias pro mortuis per novem dies commemorant
 Homerus h, Horatius i, & Apuleius k. Hunc
 eundem numerum mœstitiæ symbolum fecerunt
 veteres, Græcè enim notatur litera Θ Thita,
 quam mortem denotare docet Isidorus, tum quia
 cordis humani transfixi speciem refert, tum quia
 initialis est Græci nominis Θάνατος, quod mor-
 tem significat. Hinc ait Satyricus l:

Et potis est visium mortis præfigere Thita.

Et alius Poeta,

O multum ante alias in felix litera Thita.

Narrat Asconius Pedianus m, quod quando
 sortes mittebantur in urnam, Θ Thita erat si-
 gnum damnationis, τ Tau absolutionis. De
 Novenario in Divinis legendus Plotinus n libro
 de triplici reditu animæ ad Deum, ac ibidem
 Marsilius Ficinus. Beatus Rampertus o Episco-
 pus Brixienfis in tractatu de Translatione S. Phi-
 lastrii sic disserit de Novenario. Hic numerus vi
 & natura secundus tetragonus est, qui per ter-
 narium conficitur, & in ipso resolvitur. Non-
 nè ter tres novem faciunt? Et Novenarius
 dividi æquè non potest, nisi in tribus ter.
 Unde docemur Trinitatem credere in una di-
 vinitate, & ab ipsa nos esse formatos, & per
 ipsam justè resolveri.

2. Sunt qui dicant p hac hora ejectos primos
 parentes è paradiso, nam post meridiem
 A a a a 3 ambula-

d Arnob. in f. l. 3. e Varrol. 4. de ling. Lat. f T. Livius l. 1. dec. 1. g Jul. Obseq. lib. de pro- digiis. h Homer. Iliad. 24. vers. 660. i Horat. in Epod. k Apul. l. 5. metam. l Persius Sat. 4. m Asco- nius in orat. Ciceronis contra Verrem. n Plotin. lib. 3. enn. 1. o Rampertus apud Surium die 18. Julii, p Moses Barc. p. 1. de paradisi. cap. 28.

ambulabat Dominus ad auram, ut perniciosam illorum transgressionem argueret, cumque debitam peccato poenam imposuisset, emisit eos de paradiso voluptatis, ut, qui terram praetulerant caelo, terrenis operibus occuparentur. Quam insipientes fecit eos peccatum! Audita voce Dei absconderunt se non ferentes confusionem, gratia exspoliati, qua prius vestiti erant. Mox enim ut intravit peccatum, simul eos invasit erubescencia, clamante conscientia, & reos accusante, durisque flagellis puniente. Deus autem misericors, & miserator, cujus bonitatis infinitus est thesaurus, ante durissimi exilii, mortisque corporalis sententiam Redemptorem miseris promissit, qui ut effectus promissioni & merito conveniret & tempore, circa finem diei Protoparentibus promissus, circa finem saeculi missus in mundum, hora item nona crudelissimam morte exivit e mundo. Haec potissima ratio est, ob quam ad horam nonam celebranda mysteria non sine lacrymis, atque singultibus convenire debemus. Hac enim hora Dominus Jesus exclamans voce magna emisit spiritum. Tunc extensis in cruce manibus damnatam in primo homine posteritatem ad esum ligni vitae secundus homo revocavit. Tunc Passio Domini passiones nostras evicit, & singularis misericordia reatum primae praevagationis absolvit. Proprio scilicet *Filio suo non pepercit Deus, sed pro nobis omnibus tradidit illum*, ut, si eum amare superba mens nostra detrectabat, saltem amoris tam singulari dilectionem rependere non neget. Ecce Domino moriente, ut quidam q̄ sanctorum Patrum elegantissime scribit, minatur propria mundus excidia, & rerum natura inusitato pavore terretur. Dies medius tenebrarum tyrannide discluditur, & perdidit cursum fugitiva luce fraudatum. Sol abscondit radios suos, & orbem globus lucis obscuravit. Importunae tenebrae aliena tempora pervaserunt. Moriente vero die, novum dies sensit occasum. Volebat seculum ire protinus in ruinam, ne auctoris sui tacens praeteriret injuriam. Nos autem tantae necis auctores Redemptorem nostrum pro nobis morientem sicis oculis spectabimus? Absit. Sed ut admonet S. Caesarius, Arelatensis Episcopus, agnoscetes erga nos divinarum beneficiorum alta mysteria, respondeamus in quo possumus misericordiae Redemptoris. Demus illi compunctionem pro spinis suis. Offeramus illi cor suo

q̄ Chrysof. tom. 3. ser. 3. de mysteriis caena Dominica.
 1 Caesar. in fin. hom. 6.

timore confixum pro clavibus suis. Reddamus illi palmam perseverantiae pro alapis suis. Quid enim debet studere, & scire Christianus, ut Theologus non ignobilis ratiocinatur, nisi illud in quo est totum bonum suum, totus thesaurus suus, & omnes divitiae suae? quod est autem thesaurus hominis, nisi ipsum meritum? Ergo postquam in morte Christi est omne meritum hominis, & portet eam in se, & incorporet eam sibi. Haec sapienter ille Doctor. Tu autem anima mea ingredere in petram, absconde te in fossa humo, pone tibi latibulum in crucifixo. Ibi tutum latebis, donec transeat iniquitas, ibi deliciis assues, ibi gaudiis superflues, ibi securae vires ab aestu carnis, a turbine seculi, ab impetu diaboli. Super omnem gloriam mundi protectio ista, in umbraculum diei ab aestu, in securitatem, & absconsionem a turbine, & a pluvia. Ab amplexu amoris tui crucifixi nulla te avellat creatura, nulla separet potentia, non mundi fallaciae, non carnis illecebrae, non castra inferorum. Ibi unicum solatium tuum, ibi requies, & omne bonum.

f Raimund. de Sabunde Theologia naturalis cap. 296.

METRUM XVIII.

Non me revelles à tua, Jesu, cruce
 Quicquid minarum tristium:
 Aut quicquid armorum feroces Tartari
 In me Tyranni proferant.
 Non ensium horror, non fames, vel nuditas,
 Non bella, vel pericula.
 Si mille circumstent truces exercitus,
 Si mille jactent spicula.
 Non hinc recedam. In me polus si corruat,
 Si terra naves arida,
 Et si intumescat turgidis undis fretum,
 Aerque flammis depluas:
 Immutus hic jacebo, & acceptabilis
 Hic immolabor victima.
 Tuosque clavos, & pedes amantibus
 Circumligabo brachiis.
 Non me probrose dedecus terret crucis,
 Non horridum moris genus,
 Lubens peribo. Me necis tuae Deus
 Macerabit hic veum dolor.

3. Illud etiam ad horæ Nonæ venerationem facit, quod in Actibus Apostolorum ¹ legimus. Cornelius enim Centurio vir religiosus ac timens Deum hac ipsa hora in oratione positus Angelum Domini videre meruit, à quo monitus est accersere Petrum, & audire ab illo verba vitæ. Eadem hora Petrus ², & Joannes ascendentes in templum claudum à matris utero per fidem, & invocationem nominis Christi ambulare fecerunt. Placet hac de re Venerabilis Drogonis Exabbatis ³, & Episcopi Hostiensis verba distisse. Egenus, & pauper ego sum Domine, & claudus ex utero matris meæ, & ecce sedeo ad portam templi tui, quæ dicitur Speciosa, non valens, nec volens, introire, quin potius egestate bonorum tuorum mendicans foris alimoniam carnis meæ, aereas, & falsas imagines hominum, ubi coacervem mihi talentum iniquitatis, fasciculos deprimentes. Et ecce hora orationis Nona est: ascendunt Petrus & Joannes Apostoli tui, ut orent ad templum sanctum tuum: ego autem hareo terræ, & luto, terrena, & vana sapiens, & aliis introeuntibus ego foris remaneo non querens cum eis, ea quæ Patris tui sunt, sed quæ Patris mei: Ecce jam hora orationis Nona est, inclinata est dies, propè est nox, cum surrexero manè diluculo de his, quæ nunc mendico, nihil in manibus meis reperiam. Hora, inquam, orationis Nona est: Orasti hac hora pendens in cruce, orasti inclinato capite clamans voce magna, & expirasti, & eundem, quem de nobis tunc habebas compassionis animum, tecum asportasti, & credo Domine, quia tecum adhuc reserves, quia charitas tua refrigescere nefcit. Erat autem hora orationis Nona. Et quare Nona orationis hora erat? quia circa horam Nonam tenebræ factæ sunt. Repellendus erat horror tenebrarum, qui universam operuerat terram; repellenda caligo populorum, quæ ex tunc cœperat abundare, ex quo tu cœpisti ad auram post meridiem deambulare, ex quo tunc non cessasti clamans, *Adam ubi es?* Hactenus Drogo.

¹ Act. 10. ² Act. 3. ³ Drogo lib. de Sacram. Dominicæ Passionis.

S. III.

An hora nona cibum sumerent Antiqui. Quinam semel, qui pluries in die olim reficerentur. Christianorum qui moros de eadem re, & qua hora jejunium solverent.

1. Ceterum cum de Nona tractamus, dissimulare nequeo, quod nuper aliud agenti ingessit se mihi ex libro de jejuniis contra Psychicos Septimii Florentis Tertulliani ¹, quem librum licet adversus Catholicos scripserit, libenter tamen cum de re antiquaria agitur, illius fontibus scripta mea irrigare soleo. Scribit iste hora Nona ultimam stationi clausulam à Catholicis (quos Psychicos id est animales vocat, quod Montani dogma de tribus Quadragesimis non admitterent) impositam olim fuisse, quam sui Montanistæ usque ad Vesperam protrahabant. Expungere autem, vel dirimere stationem idem est ac jejunium solvere, & prandere, ut supra notatum est. Lege si placet Ludovicum de la Cerda ² in suis Adversariis. Verum an præcisè hora Nona finis sit, & expunctio stationis controversum est. Attingam hic vellicatim quod varia lectione compertum est mihi, licet hæc diutius consecrari non sit omnino nostri instituti. Et quidem majores nostri cum magis temperantiæ, & sobrietati studerent, vel semel tantum in die circa solis occasum comedebant, vel certè usque ad sextam prandium differre consueverunt. Hæc consuetudo non Christianis tantum, sed & ipsis Ethnicis solemniter fuit. Quod unica refectione, quam cœnam vocabant, quidam antiquiores Græci, & Romani contenti essent, testantur Scriptores fide dignissimi. Isidorus ³, apud veteres, ait, in usu non erant prandia. Cicero in Tusculanis ⁴, & Clemens Alexandrinus ⁵ referunt dictum Platonis, quem pudebat bis in die saturum fieri. Horatius ⁶ invitans Torquatum ad cœnam ait,

Supremo te sole domi Torquate manebo.

Et ad Mœcenatem.

Si cœnas hodie mecum,

Post nonam venies.

Raphaël Volaterranus ⁷ multum laborat in intelligendo hoc versu Martialis,

Imperat extructos frangere Nona toros.

Nam si prandium, ait, nimis tardè. Si cœna nimis citò. Dicendum tamen fuisse cœnam, quæ post nonam incipiens usque ad tenebras protrahatur, quo tempore luminaria accendebantur, ut constat ex his versibus Virgilii ⁸.

Post-

¹ Tertull. de Jejun. c. 10. & 14. ² Ludov. Cerda Adv. c. 138. & 140. ³ Isidor. l. 20. orig. c. 2. ⁴ Cicer. 5. Tuscul. c. Clem. Alex. l. 2. Pad. c. 1. ⁵ Horat. lib. 1. ep. 5. & 7. ⁶ Raph. Volaterr. l. 32. comment. Urban. cap. 32. ⁷ Virgil. Æn. lib. 1.